නිවන: දිය සුළීය සංසිඳීම

Nibbana Sermons 02 & 03 ඇසුරෙනි

පහනක් නිවී යාම යනු
අලුත් තැනකට යාමක් නොව,
දැල්වීම නැවතීමයි.
Ven. Katukurunde Nyanananda Thero.

NotebookLM

නිවන යනු ස්ථානයක් නොවේ

බොහෝ දෙනා සිතන්නේ නිවන යනු නගරයක් හෝ දිව්‍ය ලෝකයක් වැනි ස්ථානයක් කියාය. මෙය වැරදි වැටහීමකි.

ධර්මයට අනුව නිවන යනු ‘අගති’ (යා යුත්තක් නොවන) දෙයකි. රහතන් වහන්සේ නිවන් දකින විට වෙනත් තැනකට ‘යන්නේ’ නැත.

ගින්නක් නිවී ගිය විට එය උතුරට හෝ දකුණට නොයන්නා සේම, අවබෝධය යනු දැල්වීම නතර වීමයි.

NotebookLM

වට්ටය: පැවැත්මේ දිය සුළිය

දිය පහර (තණ්හාව): ගලා යන ආශාවයි.

බාධකය (අවිජ්ජාව): අනබෝධය විසින් ගලා යාම අවහිර කරයි.

ප්‍රතිඵලය: දිය පහර ප්‍රධාන ධාරාවෙන් වෙන්වී කැරකෙමින් දිය සුළියක් නිර්මාණය කරයි. මෙයට මැදක් ඇති බව පෙනුනද, එය හුදෙක් බලවේගයක් පමණී.

NotebookLM

භව: පතුලක් නැති ආගාධය

දිය සුළිය කැරකෙන විට පතුල ගැඹුරු කරයි. මෙය ‘භව’ (විඳීම/පැවැත්ම) යි. එය ‘උපාදාන’ (අල්ලා ගැනීම) ආකර්ෂණය කරයි.

දිය සුළියක් කසළ ඇදගන්නා සේ, සිත රූප, ශබ්ද සහ අදහස් තමා වෙත ඇද ගනී. අපි මෙම කේන්ද්‍රීය බලය **‘ආත්මයක්’** ලෙස වරදවා වටහා ගනිමු.

සංසාරය: සර්පයන්ගේ චක්‍රය

දේශනාවේ පැවැත්ම විස්තර කරන්නේ ‘එකිනෙකාගේ වලිගයෙන් ගිල ගන්නා සර්පයන් දෙදෙනෙක්’ ලෙසය. මෙය පරිහෝජන චක්‍රයකි. මෙහි ආරම්භයක් හෝ අවසානයක් නැත, ඇත්තේ ‘සර්ප චක්‍රයක්’ පමණි. පැවැත්ම සඳහා වන අරගලය තමාම මත යැපෙන ලූපයක් නිර්මාණය කරයි.

NotebookLM

භාෂාව සහ ව්‍යාකරණ මායාව

අපි අපගේ කතාවේ ව්‍යුහය තුළ සිරවී සිටිමු. අපි ‘වැස්ස වහිනවා’ යැයි කියමු. එවිට වැස්සට අමතරව එය කරන ‘කෙනෙක්’ සිටින බව හැඟවේ. නමුත් ඇත්තේ ‘වැටීම’ පමණි. කර්තෘ-කර්ම ද්වෛතය යනු අපි යථාර්ථය ලෙස වරදවා වටහා ගත් ව්‍යාකරණ දෝෂයකි.

NotebookLM

මඤ්ඣනාව: සිතේ හටගන්නා මුළාව

'මඤ්ඤනාව' (සිතින් මවා ගැනීම) මායාවේ මුලයි. 'මම මේකයි', 'මම අරකයි' හෝ 'මේක මගේ' කියා සිතීම. එය දිය සුළියේ ගලා යන ක්‍රියාවලිය ඤෙන ද්‍රව්‍යයක් ලෙස මැනීමට (‘මාන’) ගන්නා උත්සාහයකි.

NotebookLM

දෘෂ්ටි කෝණ තුන

පෘතග්ජන:
‘පඨවිය’ දකී. ‘එය මගේ’ යැයි ගනී. (බැඳීම)

සේඛ (හික්මෙන):
‘පඨවිය’ දකී. නමුත් එය තමා කර නොගැනීමට වෙහෙසෙයි.

රහතන් වහන්සේ:
‘පඨවිය’ පිරිසිඳ දකී. නමුත් ‘මම’ හෝ ‘මගේ’ කියා අල්ලා නොගනී.

NotebookLM

පටිච්ච සමුප්පාදය:
හේතු ඵල ජාලය

‘මේ ඇති කල්හි, මෙය වෙයි. මේ ඉපදීමෙන්, මෙය උපදියි.’ මෙය හුදෙක් කාල රේඛාවක් නොවේ, ව්‍යුහාත්මක අවශ්‍යතාවයකි. දිය සුළිය පවතින්නේ දිය පහර සහ බාධකය එකට පවතින තාක් කල් පමණි.

NotebookLM

අත්තා: හිස් අලංකාරය

දිය සුළිය තුළ සිටින විට අපි ‘ආත්මයක්’ (Atta) ඇති බව මවා ගනිමු. නමුත් දිය සුළිය මෙන්, වතුර සහ වේගය ඉවත් කළ විට, එහි ‘ඝන හරයක්’ ඉතිරි නොවේ. ආත්මය යනු භවයේ කරකැවිල්ල විසින් මවා පපාන ලද දෘෂ්ටි මායාවකි.

NotebookLM

නිවීම: ගින්න කොහි ගියේද?

ගින්නක් නිවී ගිය විට, එය උතුර , දකුණ, නැගෙනහිර හෝ බටහිර දෙසට නොයයි. ඉන්ධන අවසන් වූ නිසා එය සංසිදෙයි. නිවන යනු පැවැත්මේ ගින්න නිවී යාමයි (Cooling).

NotebookLM

ජින්න වට්ට: දිය සුළිය නැවතීම

රහතන් වහන්සේ තණ් හාවේ දිය පහර කපා හරියි (Chinna-vatta). එවිට දිය සුළියට එහි වේගය අහිමි වී වියැකී යයි. ජලය නිදහසේ ගලා යයි, තවදුරටත් චක්‍රයක සිර නෙයේ. මෙය ශාන්තියයි.

NotebookLM

අවදි වීම

සාරාංශය:

- පැවැත්ම යනු අවිද්‍යාව සහ තණ්හාව මගින් ක්‍රියාත්මක වන දිය සුළියකි.
- භාෂාව සහ 'ආත්මය' යනු එම කැරකැවීම විසින් මවා පපාන මායාවන්ය.
- නිවන යනු එම කැරකැවීම නැවතීමයි — අරගලයේ අවසානයයි.

NotebookLM

කොතැනක දිය ඝාරා නවතී ද,
කොතැනක වට්ටය නොකැරකේ ද,
එතැන නාමයත් රූපයත්
ඉතිරි නැතිව නිරුද්ධ වෙයි.

— පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඥානන්ද හිමි

NotebookLM